

20.05x15.43	1/2	עמוד 1	כותרת - כלכליסט	29/11/2023	88399198-5
אוניברסיטת תל אבי - 78					

אפטר שוק מההחלטות האנטי-כלכליות של הממשלה

האירוועים הם בקנה מידה היסטורי. הממשלה בוזזת משאבים כשנטל המלחמה כבד

כלכלנים מובילים יוצאים נגד החלטת הממשלה שלא לקצץ בכל הכספים הקואליציוניים שאינם קשורים ללחימה

פרופ' מומי דהן: "ההחלטה של הממשלה מבטאת חוסר הפנמה של האתגרים שעומדים בפני הכלכלה הישראלית"

פרופ' ערן ישיב: "התגובה השלילית מהשווקים הבינלאומיים לא תאחר לבוא ופרמיות הסיכון יעלו"

פרופ' אבי בן בסט: "הצעת חוק שתעניק לבחורי הישיבות תשלום כמו לחיילים המסכנים את חייהם היא צינית"

פרופ' איתי אטר: "ממשלת ישראל לא מפנימה את גודל המהלומה שספגה כלכלת ישראל" // אדריאן פילוט, עמ' 4-5

ראש הממשלה בנימין נתניהו ושר האוצר בצלאל סמוטריץ'. "סדר העדיפויות בתקציב מבטאים את המשך סדרי העדיפויות של ההפיכה המשטרית", אמר פרופ' איתי אטר

"הממשלה בוזזת משאבים כשנטל המלחמה כבד"

כלכלנים מובילים יוצאים נגד החלטת הממשלה לאשר את תקציב המדינה המעודכן מבלי לקצץ את הכספים הקואליציוניים שאינם קשורים ללחימה. פרופ' מומי דהן: "החלטת התקציב של הממשלה מבטאת חוסר הפנמה של האתגרים שעומדים בפני הכלכלה הישראלית"

פגעה קשות ומימון הלחימה. למעשה הממשלה תומכת בהיקף גדול באוכלוסייה קטנה שאינה נושאת כלל בנטל המלחמה והפגיעה הנוראה בתושבי הנגב המערבי.

אקשטיין סבור כי ההחלטות שהתקבלו שלושם "פוגעו באמון היכולת של ממשלה זו להוביל בימים הקרובים תקציב חדש ל-2024 בו יהיה שינוי משמעותי בסדרי העדיפות כך שכ-15 מיליארד שקל יוסטו כדי לתמוך במאמץ המלחמתי כולל תמיכה משמעותית באוכלוסייה שנפגעה ישירות". לא קשטיין יש גם מסר לנתניהו וסמך טריץ': "הממשלה חייבת לשנות את סדרי העדיפות בשנה הבאה במיוחד עקב הצורך לתמוך לאורך כל השנה באוכלוסייה שנפגעה קשות וכן מאחר והלחימה צפויה להמשך בעצימות משמעותית תקופה ארוכה ולדרוש משאבים רבים של חיילים ותחמושת".

פרופ' איתי אטר מאוניברסיטת תל אביב, עמית בכיר במכון הישראלי לדמוקרטיה ומוביל פורום הכלכלנים למען הדמוקרטיה, אמר כי ממשלת ישראל לא מפגימה את גודל המהלומה שספגה כלכלת ישראל. "סדרי העדיפויות המשתקפים בהחלטת הממשלה לגבי תקציב 2023 מבטאים את המשך סדרי העדיפויות של ההפיכה המשטרית, והם משקפים את אותה ראייה צרה וסגורה קטוריאלי של צרכי הכלכלה והמשק". לדבריו אטר, כפי שהתריעו מאות כלכלנים, "העברות כספים למטרות שאינן תרבות בצמיחה ובמשק הן מסוכנות בכל תקופה, ובמיוחד בתקופת המשבר הנוכחית. בפרט, העברות של כספים קואליציוניים, בדגש על העלאות שכר למורים המועסקים במגזר החרדי, לא רק שאינן מוצדקות הן גם עלולות להיכנס לבסיס התקציב בשנים הבאות, ולכן יש להן השלכות שליליות על המשק גם בטווח הארוך. בסיטואציה כזו, ובמידה ולא תהיה רפורמה אמיתית ומקיפה במערכת החינוך החרדית, ממשלה עתידית תצטרך לבטל את העלאות השכר הללו. יתרה מכך, מן הראוי שכאלה הרואים עצמם מתמודדים על ההנהגה העתידית של המדינה יצהירו זאת כבר עתה".

פרופ' מומי דהן (למעלה) ופרופ' אבי בן בסט. רצף האירועים החמורים הגדיל מאוד את הסיכון של השקעות במשק, אמר בן בסט

צילומים: עמית שאבי, אלכס קולומיסקי

נה הממלכתי שלדבריו של ישיב, "אינו מבין את המשמעות האדירה של הכלכלה להצלחת המאבק הצבאי". "הצמיחה של המשק נפגעה קשות, תחילה על ידי הניסיון ליצור הפיכה משטרית והחל מחודש אוקטובר בשל המלחמה", מסביר פרופ' אבי בן בסט מהאוניברסיטה העברית שכינה בתפ" קידים בכירים בצמרת הכלכלית הישראלית והיה חבר בוועדות ציבוריות רבות. "הרצף של האירועים החמורים הגדיל מאוד את הסיכון של השקעות במשק. ככל שהמלחמה תארוך זמן רב יותר כך הפגיעה בהשקעות, בתוצר וביציבות תהיה גדולה יותר", אומר בן בסט. בעקבות הצפי לזינוק בהוצאות והירידה הצפויה בהכנסות הוא סבור כי "היה מצופה מהממשלה לקצץ בהוצאות שאינן חיוניות ובראש וראשונה בהסכמים הקואליציוניים כ-2023 וב-2024. ברובן אלה הוצאות בלתי רצויות גם בזמן שלום. חלק גדול מהן נועד למערכת החינוך החרדית בלי לת" בוע ממוסדות החינוך הללו לכלול לימודי ליבה. בלעדיותם הם דנים את ילדיהם לעוני ומגדילים את הנטל על יתר האזרחים". בן בסט מזוהר כי הצעת החוק המתגבשת שתעניק לבחורי הישיבות תשלום כפי שמקבלים חיילי צה"ל שתורמים שנים לשירות צבאי וגם מסכנים את חייהם "מהווה ציניות שאין לה גבול בדומה לאמירה שהם ממתים עצמם באוהלה של תורה". בן בסט מגדיל את הזרקה לנקודה בעייתית נוספת: המי ספר הרחב והמוגזם של משרדים ממשלתיים. בהצעת אגף התקציבים נכללה תחלופת סגירת משרדים ממשלתיים - 6 באופן רשמי ועוד 4 בשיחות סגורות. "במקום זאת מספרם גדל בשיעור ניכר", מסביר בן בסט, ומבהיר כי העלות של לשכת השר ועוזריו מהווה "דק נוק קטן. עיקר הנוקים נובעים מהמשרדים מחלקות שמועברות למשרדים אחרים או למשרד חדש. השינויים התכופים גורמים לאובדן ידע ומומחיות. אך הנוק החמור ביותר הוא שיתוק כתוצאה ממאבקים בין משרדים העוסקים באותו תחום". בן בסט גותן כדוגמא את השלטון המקומי "שארבעה משרדים עוסקים בתחום - הפנים, הנגב והגליל, ירושלים והתיישבות. זו ערוכה לבזבוז ובמיוחד לשיתוק של פעולות פיתוח".

"ההמשלה לא מפגימה את גודל המהלומה" התיקונים לתקציב 2023 מאכזבים ומכאיבים", מסביר גם פרופ' צבי אקשטיין ראש מכון אהרן למדיניות כלכלית באוניברסיטת רייכמן ולשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל. לד"ר ברין, "הממשלה לא עשתה שינוי בסדרי העדיפויות הכלכליים בשעה שכל המאמץ צריך לתמוך בצרכים של האוכלוסייה שני-

לדהן, מבכירי המאקרו-כלכלנים בישראל ומומחה במדיניות ציבורית, גם הצעה אופרטיבית קונקרטית. "ניתן לקיים בחירות בעלות קטנה יחסית על ידי הצמדת הבחירות לכנסת לבחירות המקומיות שצפויות להיערך בפברואר 2024. בדרך כלל בחירות תכופות הן פגעו רע מבחינה כלכלית, אבל בחירות בעת הזו הן דווקא תנאי לשיקום וריפוי כלכלי וחברתי. המצב הכלכלי של ישראל בעתיד הקרוב והרחוק תלוי במידה רבה בקיום בחירות בטווח המידי", הוא מסכם.

"פגיעה בהשקעות, בתוצר וביציבות"

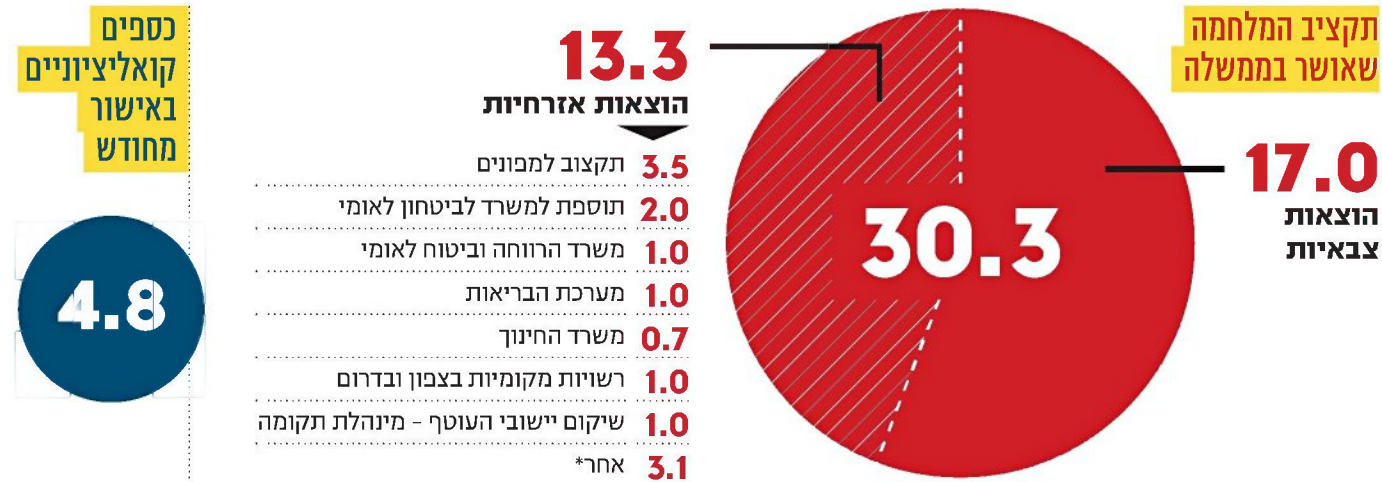
פרופ' ערן ישיב מאוניברסיטת תל אביב סבור כי מה שה' תרחש שלושם זו "בוזות משאבים שלא תאמן במשק החווה מלחמה המשתיה עליו נטל כלכלי כבד". לדבריו, הוא אינו זוכר מקרה דומה בהיסטוריה המודרנית של מדינות מערביות, למעט משטר פוטיין מאז פלישת רוסיה לאוקראינה. "השווקים ומדינות המערב מתחילים להבין שנתניהו אינו אלא פוטיין של המזרח התיכון", הוא אמר ומוזהר כי "הת' גובה השלילית מצידם לא תאחר לבוא, למשל בהעלאות פרמיות הסיכון של ישראל מה שישית נטל כבד עוד יותר על המשק". והוא מטיל אחריות גם על בני גנץ, יו"ר המח'

אדריאן פילוט

ההחלטה של הממשלה מבטאת חוסר הפנמה של האתגרים שעומדים בפני הכלכלה הישראלית", מס' ביר פרופ' מומי דהן, מבית הספר למדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית, בתגובה לתיקון תקציב המדינה שאישרה שלושם ממשלת נתניהו-סמוטריץ'.

דהן מוסיף כי "המשק הישראלי זקוק להנהגה שמסוגלת לקבל החלטות קשות, ונהגית מתמיכה רחבה בציבור. השגשוג הכלכלי לא יבוא אם ההנהגה הפוליטית תישען על רוב מיני מלי בציבור, תקצה משאבים להשתמטות מעבודה ולהשתמטות מחינוך שמכין לשוק העבודה בהתאם להסכמים הקואליציוניים שנחתמו טרם האירועים, ותמנה דרג מקצועי לפי נאמנות ולא על פי יכולת". לכן דהן מגיע למסקנה חד משמעית: "האירועים עם הם בקנה מידה היסטורי שמחייבים התמודדות באותו סדר גודל. בעקבות האירועים הנוראים האלה גם התערער אמון הציבור. באופן מוטרי עמוק, הממשלה והכנסת חייבים להעמיד את עצמם למבחן אמון הציבור, והדרך לעשות זאת היא בחירות חדשות". לדבריו, הדבר לא פחות מחיוני שהעם יבחר הנהגה שתואמת את האתגרים הגדולים שעומדים בפניה.

"תקציב המלחמה" והתוספת לכספים הקואליציוניים התקציב שאושר בממשלה שלושם בליכה לצד הכספים הקואליציוניים, במיליארדי שקלים

*עידוד תעסוקה בענפי הבניה והחקלאות, תמיכה בענפי התרבות והספורט, הסברה ישראלית בעולם, תמיכה בארגוני מגזר שלישי, הגדלת מאגרי החירום של ישראל ועוד